

KORUNMAYA MUHTAÇ ÇOCUKLAR VE S. O. S. ÇOCUK KÖYLERİ

✍ Latife BİYİKLİ*

Toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri ve yaşam düzeylerini yükseltebilmeleri açısından en güvenli yatırım çocuğa yapılan yatırımdır. Çağdaş, demokratik ve sağlıklı bir toplum yaratılmak isteniyorsa, çocuğu fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim yönünden bir bütün olarak ele alan ve evrensel değerlerle yetiştiren eğitim hizmetlerine önem verilmelidir. Bu nedenle bir toplumun uygarlık düzeyi o toplumun çocuklarına verdiği değer ve hizmetlerle ölçülür demek yerinde olur. (Tahir, 1974)

Normal koşullar altında çocuğun yetiştirilme ve eğitilmesinde, birinci derecede yükümlülük aileye; onun olmaması, dağılması veya herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi durumunda ise devlete düşer. Bu nedenle aile bakım ve eğitiminden yoksun kalmış çocuklara "Korunmaya Muhtaç Çocuklar" adı verilir. Ülkemizde halen yürürlükte bulunan 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 5. maddesi "b" fıkrasında korunmaya muhtaç çocuk; "Beden ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup;

1. Ana veya babası, ana ve babasız,
2. Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
3. Ana ve babası tarafından ihmal

edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuk" olarak tanımlanmaktadır.

Endüstriyel gelişimin hızlandığı kentleşme ve sanayileşme sürecinin aile kurumunda meydana getirdiği köklü değişimler, nüfus artışı, işsizlik gibi nedenlerle sayıca giderek artan korunmaya muhtaç çocuklar, en önemli toplumsal sorunlardan biri haline gelmiştir. (İnan, 1968)

Ülkemizde korunmaya muhtaç çocukların gerçek sayısını bildiren istatistikler henüz yoktur. Ancak bu sayının 1.000.000 civarında olduğu tahmin edilmektedir. (Arnaz, 1994)

2828 sayılı yasa kapsamında korunmaya muhtaç çocukların bakım ve yetiştirilmeleri için, kurum bakımı ve koruyucu aile hizmetleri öngörülmüştür. Kurum bakımı; çocuk yuvası (0-12 yaş) ve yetiştirme yurdu (12-18 yaş) şeklinde düzenlenmiştir.

Halen 69 çocuk yuvasında 6601 çocuğa, 91 yetiştirme yurdunda ise 10.588 çocuğa hizmet verilmektedir.

Ancak, kurum bakımı, teke tek ilişki ve duygusal etkileşimden uzak bir bakım türüdür. Çoğunlukla fizyolojik ge-

* Prof. Dr. Latife Biyıklı, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

reksinmelere cevap verebilmektedir. Oysa sağlıklı bir gelişim ve davranış oruntusunun temelinde duygusal gelişim yatar. Bugün duygusal hayatın zihinsel ve fiziksel hayattan önce geliştiği ve tüm gelişimin kaynağını oluşturduğu bilinmektedir.

Aile ortamından yoksun olarak kurumlarda yaşamını sürdüren çocuklar üzerinde yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular, kurum bakımının çocuğun sağlıklı gelişimini olumsuz yönde etkilediği doğrultusundadır. Bu çocukların aile yanında yetişen çocuklara kıyasla, fiziksel, duygusal, sosyal hatta zihinsel gelişimlerinde gerilikler gözlenmiştir (Bıyıklı, 1982).

Tanınmış İsviçre'li eğitimci ve korunmaya muhtaç çocukların babası diyebileceğimiz Pestalozzi 'Toplumun yüklendiği eğitim ve bakım yöntemi aileyi temsil ettiği ölçüde anlam taşır' diyerek XVIII yüzyılda aile olgusunun öncülüğünü yapmıştır (Anselme, 1960).

Çocuk Hakları Bildirgesi'nde çocuk duygusal bir bağlılık, ahlaki ve maddi bir güvenlik ortamı içinde buyume hakkına sahip olmalıdır derken aynı düşünceden hareket etmiştir (ilke 6). Bu nedenle çocuk gelişiminde ailenin önemine inanan gelişmiş ülkeler, kurum bakımını en az sayıya indirip, tüm ağırlığı 'Koruyucu Aile' ve küçük ev ünitelerinden oluşan "Çocuk Köyleri"ne vermişlerdir.

Koruyucu Aile mahkemece haklarında korunma kararı alınan çocuğun, geçici veya sürekli, ücretli veya gönüllü olarak aile ortamında bakımını gerçekleştirecek ve öz ana-baba yerini tutacak bir ailedir.

Koruyucu aile bakımı ülkemizde 1961 yılından beri uygulanmasına karşın yeterince yaygınlaşmış değildir. Oysa has-

talık, hukumluluk, işsizlik ve ana babadan bırının kaybı ve benzeri kız durumlarında ailenin geçici bir süre çocuğa bakamaması ve daha sonra yanına alabileceği durumlarda "koruyucu aile" en uygun bakım türüdür.

1961 yılından 1992 sonuna kadar koruyucu aile yanına verilen 2771 çocuğun 3/4'ü, aileler tarafından evlat edinilmiştir. Ülkemizde evlat edinme koşullarının güçlüğü nedeniyle aileler, koruyucu aile bakımını, evlat edinmeye bir basamak olarak kullanmışlardır.

Ancak 1992 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürlüğü bu uygulamanın yaygınlaştırılabilmesi için yeni bir bakışla 'Koruyucu Aile Projesi'ni altı pilot ilde başlatmış bulunmaktadır. Bu gün bu proje kapsamında içinde 267 çocuk koruyucu aile yanında bakılmaktadır (Arnaz, 1994).

Görüldüğü gibi gerek kurumlarda, gerekse koruyucu aile yanında bakılan çocuk sayısı sadece 20 000 civarındadır. Oysa 1 000 000 korunmaya muhtaç çocuk dışarda hizmet beklemektedir. Bu güne kadar uygulamalardan çıkarılan sonuç ise, devletin tek başına soruna çözüm getirememesidir.

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi dernek ve vakıflar gibi gönüllü sivil örgütlerle de işbirliği yapılarak çocuğa verilen hizmetler çeşitlendirilerek etkili bir biçimde yaygınlaştırılabilir.

Bu hizmet çeşitlerinden birinde uluslararası nitelikte taşıyan S O S Çocuk Köyleri'dir.

S.O.S. Çocuk Köyleri:

S O S Çocuk Köyü korunmaya muhtaç duruma düşmüş çocuklar için

sıcak aile ortamı sağlamaya çalışan, politik ve dini açıdan tamamen bağımsız özel bir yardım kuruluşudur. Çocukların korunması için çağdaş bir modeldir denilebilir

İlk çocuk koyu 1949 yılında Hermann Gmeiner tarafından Avusturya'da kurulmuştur. Gmeiner, II. Dünya Savaşından sonra babasını ve sonra da hastalık nedeniyle annesini kaybetmiş, ablası tarafından yetiştirilmişti. Tıp Fakültesini bitirip hayata atıldıktan sonra, kimsesiz çocuklar için bir koy kurmayı düşünmüş, bunu kendi çabası ve topladığı bağışlarla gerçekleştirmiştir (Gmeiner, 1971)

Avusturya'da kurduğu 9 koyden sonra başta Fransa ve Federal Almanya olmak üzere bu kurumu Avrupa'da yaygınlaştırmıştı. Bugün için UNESCO'ya da kardeş üye olan SOS Çocuk Koyu Dernekleri Munich'te merkezi bulunan Herman Gmeiner Fonu yardımıyla 100 değişik ülkede 300 Çocuk Koyu projesi gerçekleştirilmiştir

Bu koylete 0-10 yaş arasındaki çocuklar alınmaktadır. Koye kabulde ırk, millet, dil, din ayrımı kesinlikle gözetilmez. Gözetilen tek etmen ise ihtiyaç olma derecesidir

Her SOS Çocuk Koyu ailesi, bir anne ile sayıları 6 ile 8 arasında değişen farklı yaşlardaki kız ve erkek çocuklarından oluşur. Bu çocuklar, kardeşler gibi bir arada büyürler. Her aile, bir annenin eşliğinde kendine ait bir evde otururlar

SOS Çocuk Koyu annesi, tıpkı normal ailedeki anneleri gibi çocukların tüm gereksinimlerini karşılayarak güven ve sevgi ortamı içinde çocukların normal gelişimini sağlar

SOS koyu, 15 ila 20 kadar aile evinden oluşur ve bu koy yöneticisi tarafından yönetilir. Koy yöneticisi annelerin danışmanı durumunda olduğu gibi

çocukların eğitim sürecinde de baba görevini üstlenir

SOS koyu çocukları, normal aile çocuklarının içinde bulunduğu benzeri koşullar altında yetiştirir. İlk ve orta öğrenimlerini koy yoresindeki resmi okullarda tamamlarlar. Gençleri, mesleki eğitimleri ya da üniversite öğrenimleri boyunca ve kendilerini yetişkin bir insan olarak idare edebilecek duruma gelinceye kadar koye ait yurtlarda kalabilirler. Bu yurtları, genellikle öğrenim olanaklarının geniş olduğu bir kentin yakınında bulmaktadır (Gmeiner, 1971)

SOS çocuk koylelerinin amaçları,

- Korunmaya muhtaç her çocuğa özellikle annenin bulunduğu bir aile sağlamak,

- Onları güven ve sevgi ortamı içinde yetiştirerek ileriki hayatın zorluklarına göğüs gemesini öğretmek,

- Eğitim ve sosyal yardım sağlayarak kendilerine yeterli ve üretici bir duruma getirmek,

- Kendi ülke gelenek ve göreneklerine göre eğitmek,

- Başkalarının amaçlarına ve özelliklerine saygı gösterecek derecede hoşgörü sahibi olmayı öğretmek

SOS Çocuk Koyunun dayandığı başlıca temel ilke bir anneye, kardeşlere bir eve ve bir koye veya mahalleye sahip olma ilkesidir

I Bir anneye sahip olma ilkesi

Aile içinde annenin çocuk için özel bir yeri ve anlamı vardır. Özellikle çocuğun ilk yıllarında annenin bedensel ve duygusal önemi büyüktür. Bu nedenle çocuğun hayatında temel bir rol oynar

Anne ile ilk yıllarda duygusal

yakınlık ve bir sevgi ilişkisi kurabilen çocuk, insanlarla ilişkiyi kurmayı odullendirici bir olay olarak algılayarak temel bir güven duygusu geliştirir. (Geçtan, 1993) Böylece anne ile çocuk arasında kurulan duygusal ilişkiler, tüm gelişimin temelini oluşturur. Bu nedenle Nitschhe "Anne şefkat ve bakımını veya onun yerini tutabilecek bir duygusal bağı bulamayan çocuk, dünya ya da bir gıışı kapısı bulamaz" demektedir. (Akt, Ozbek, 1971)

Bowlby yeni doğmuş bir bebeğin veya çocuğun bir aile ortamı içinde yetişmek, anne ile sürekli bir duygusal bağ kurmak gereksinimi içinde olduğunu, bu duygusal bağı çocuk için olduğu kadar, anne için de bir doyum ve sevgi kaynağı olması gerektiğini belirterek ruh sağlığının önemli bir ilkesi üzerinde durmuştur.

Spitz'in yaptığı araştırmalarda, yuvalarda anne bakımından yoksun olarak buyuyen çocukların iyi beslenme ve bakılma koşullarına karşın, boylarının uzamadığı, kılolarının artmadığı, yurumelerinin, konuşmalarının, tuvalet eğitimlerinin geri kaldığı saptanmıştır. Ayrıca, bu çocukların, uyarılara geç tepki verdiği, durgun ve çevreye karşı ilgisiz olduğu, az ağladığı, baş sallama, kafa vurma gibi davranışlar da geliştirebildiği görülmüştür. R Spitz, doğuştan beri yuvalarda buyuyen veya uzun süre hastanelerde tedavi gören çocuklarda rastlanan bu belirtilerin tümüne yuva hastalığı veya hastane hastalığı (hospitalizm) adını vermiş ve tek neden olarak da anne yoksunluğunu göstermiştir (Ozturk, 1988)

Bowlby'de araştırmalarında anne yoksunluğu ile duygusal ilgisizlik arasında bir ilişki bulmuştur. Ona göre sevgi, nesnenin kaybedilmesi, tüm

gelişim geriliklerine ve özellikle çocuk suçluluğunu oluşturan antisosyal davranışlara neden olmaktadır.

Psikanaliz ekolünün kurucusu Freud, kışılığın oluşumunda, erken bebeklik ve çocukluk yılları etkilerinin önemini belirtmiştir. Bu dönemde annenin, çocuk için hem doyurucu hem de haz verici en temel kaynak olduğunu bildirmiştir. Bu haz nesneni kaybetme veya kaybetme tehlikesinde olan bir çocuğun ruhsal dengesinin bozulacağını, nevrotik ve hatta psikotik bozukluklar göstereceğini vurgulamıştır (Ozturk, 1988)

Erikson ise gelişimi dönemlere ayırıp incelemiş, Freud'un psikanalitik kuramını ailenin sınırları dışındaki toplumsal dünyaya çıkarmıştır. Erikson'a göre, olumsuz ve dengesiz yaşanan bir dönem, bir sonraki dönemde olumlu yönde gelişebilir (Ozturk, 1988). Söz gelimi çevresindekilere güvenemeyen bir bebeğe, bir sonraki çocukluk döneminde ilgi ve bakım sağlanırsa, kışılığı olumlu yönde gelişebilir. Demek ki çocukluğun herhangi bir dönemini olumsuz yaşamış olan korunmaya muhtaç bir çocuk aile ortamı içinde, ya da bir SOS Çocuk Koyu'nde sağlıklı bir şekilde gelişebilir.

Bu nedenle korunmaya muhtaç duruma düşmüş çocukların gereksinimleri, yiyecek, giyecek ve yatacak bir yerin ötesinde, anne bakımı, baba koruyuculuğu ve kısaca aile sevgisidir.

İşte bu nedenlerle, çocuk koyunda, çocuğa kan bağından çok davranışlarında bir bütünlük gösteren, yetiştirme yurdu ve çocuk yuvalarındaki gibi sık sık değişmeyen, sevgi ve saygıyı sağlayan çocuk koyu annesine gereksinim vardır.

Çocuk ilk defa bir yetişkine inanmak ve ona karşı açık olmak duygusunu SOS Çocuk Koyu annesinde yaşar.

Çocuğun bu yaşantısı, onun üzerinde yapılan tüm eğitsel ve psikolojik çalışmalara yardım eder

Çocuk bılır kı, kendine yol gösterilmekte ve çeşitli kişisel problemleri için ona yardım edilmektedir

2 Kardeşlere sahip olma ilkesi

Bir çocuk koyu ailesinde sut çocuğundan ergen gence kadar çeşitli yaş grubundan kız ve erkek çocuklar bulunur. Bu durum, genellikle aynı yaş ve cinsiyetteki çocukları barındıran yetiştirme yurdu ve çocuk yuvası gibi kurumsal bakıma kıyasla gelişim yönünden çok daha sağlıklı görünmektedir. Çocuklar doğal bir ailedeki kardeşler gibi birlikte yaşar, birbirlerinin çeşitli duygularını paylaşırlar. Onlar için kardeşlik bir tür yaşam güvencesidir. Aynı aile içinde bazan oz kardeşler de bulunabilir. Oz ve oz olmayan kardeşleri SOS Çocuk Koyunde birbirlerinden ayırmak olanaksızdır.

Yaşça büyük kardeşlerin boş zamanlarında anneye ve küçük kardeşlere yardımcı olmaları onlarda, bir işe yarama, değerli olma, sorumluluk taşıyabilme duygusunu geliştirir. Ayrıca boylesine değişik yaş ve cinsiyetteki çocukların bir aileyi oluşturduğu uygulamada, çocukları

- Sosyal hayatı yaşayarak ve paylaşarak öğrenmeye başlarlar

- Karşı cinsiyetin farkına ve birlincine varma olgusuna sahip olurlar

- Ozdeşleşme sürecini kardeşler arasında da gerçekleştirirler

- Karşılıklı sevgi alışverişi, anne çocuk sınırlarını aşarak, küçük kardeş, ağabey, abla arasında yaygınlaşmaya başlar. Böylece bir başka boyutta da sevgi eksikliği giderilmiş olur

Bir çocuk koyunde abla veya

ağabeyin küçük kardeşiyle ilgilenmesi, ona konuşma öğretmeye çalışması, yemek yedirmesi kırılanen gıysisını değiştirmesi, sık sık gorulen doğal manzaralardır

Buluğ çağı sorunları düşünülerek belli bir yaştan sonra kızlarla, erkeklerin ayrılması düşünülmüş ve bu denenmişse de, çocuklar üzerinde olumsuz etkileri olduğu gorulmuştür. Çocuklar böyle bir davranışın anlamını çıkaramamışlar, bu uygulamanın yuruyemeyeceği anlaşılınca da vazgeçilmiştir

3 Bir eve sahip olma ilkesi

Her çocuk koyu ailesinin kendine özgü, bağımsız bir evi olduğunu söylemiştik. Bu ev yeme, içme, yatmanın dışında, manevî bir koruyuculuğu da simgelemede, çocuklara ayrı bir güven ve sıcaklık vermektedir.

Çocukların yaşlarına göre uçer, ikişer veya bir kişilik yatak odaları vardır. Her çocuğun kendi dolabı ve özel eşyaları bulunur. Herkes kendi köşesini dilediği gibi düzenler. Bu nedenle bir şeye sahip olma ve değerini bilme duygusu, yetiştirme yurdu çocuklarına göre çok daha iyi gelişmiştir.

Her ev 8 kişilik bir aileyi barındırabilecek ve gereksinmelere cevap verecek niteliktedir.

Evin merkezi salondur. Çocuklar burada anne ve kardeşleriyle mutlu akşamlar yaşarlar. Çeşitli grup oyunları düzenler, muzik dinlerler. Doğum günlerini ve dini bayıamlarını birlikte kutlarlar.

Anne her sabah erken kalkar, çocuklarının kahvaltısını hazırlar. Sut çocuğu varsa onun gereksinimlerini karşılar, günlük alışverişini yapar. Okuldan donen buyuklet, annenin en yakın yardımcılarıdır. Evde herkesin yapabileceği

ölçüde bir iş bölümü vardır Çocuklar, çalışma ve dinlenme saatlerini yararlı bir şekilde değerlendirirler

4 Bir koye, mahalleye sahip olma ilkesi

SOS Çocuk Koyu 15-20 kadar bağımsız küçük evden oluşur Bu evlerin yanı sıra, bir çocuk yuvası çeşitli etkinliklerin yapıldığı bir bina, jimnastik salonu, yüzme havuzu, toplantı salonu, yönetim binası ve diğer personel için lojmanları bulunur

SOS Çocuk Koyu yöneticisi ile çocuk koyu anneleri teyzeleri dışında bir yuva öğretmeni birer psikolog, pedagoğ, sosyal hizmet uzmanı, bir doktor, müzik ve beceri öğretmeni, hemşire diğer yardımcı personeli oluşturur

Koy, aileden sonra gelen ikinci ve daha geniş çevreyi oluşturmaktadır Çocukların toplumsallaşmaları açısından adeta bir köprü görevini görmektedir

Her çocuk diğerleriyle etkileşim içindedir İlişkiler önce aile üyeleriyle başlar, diğer yakın kişilerle sürer Çocuğun kişiliğinin gelişmesi ve toplumsallaşması yönünden bu ilişkiler son derece önemlidir

Çocuk koyde, ya da mahallede diğer çocuklarla oynarken, dünyayı algılamaya ve onun bir bölümünü kendi denetim altına almaya çalışır Yaşantı örnekleri yaratır ve bunlar üzerinde denemelerde bulunur

Ekolojik psikoloji alanında Wright'ın, Willems'in ve araştırmaları küçük kasaba ve koylerde yaşayan çocukların davranışları ve psikolojik yaşam özelliklerini belirlemiştir (Akt, Freedman, 1989) Buna göre

- Koy çocuklarının birbirleri arasındaki iletişimin daha kolay ve yoğun olduğu,

- Grup içindeki dayanışmaların daha güçlü olduğu,

- Toplulukları daha doyurucu buldukları

- Bireysel farklılıklara karşı daha duyarlı oldukları

- Belirgin bir şekilde neyin ne olduğunu bilme duygusunun hakim bulunduğu

- Güven duygusunun daha çabuk ve üst düzeyde geliştiği saptanmıştır

Bu nedenle SOS Çocuk Koylerinin özellikle küçük toplulukları biçiminde örgütlenmesinin önemi ortaya çıkmak tadır

Çocuk koyu anneliği, koy teyzesi ve çocuk koyu yöneticisi kurumun temel elemanlarıdır

Çocuk koyu anneliği, yalnız yaşayan 30-45 yaşlarında bekar ve çocuksuz birçok kadın için yeni ve önemli bir sosyal meslek olmuştur Bu meslek bir yandan, anne sevgisine gereksinim duyan korunmaya muhtaç çocuklara hizmet götürürken, bir yandan da anneye evlat sevgisi tattırılmış olur Bu nedenle yararlanma karşılıklıdır

Çocuk koyu annesi işine talip olmak için özel bir eğitim veya öğretime gerek yoktur En az ilkökul veya ortaokul mezunu olup, bağımsız bir evi yönetebilecek ve çocuklara sevgi ile yaklaşabilecek bir kişiliğe sahip olmak yeterlidir

Bu görev için önce gazete, televizyon ve radyoda ilanlar verilir Sonra adaylar, psikologların da hazır bulunduğu çocuk koyu komisyonu üyeleri tarafından formlardaki bilgiye ve adaylarla yapılan mülakatlara göre seçim yapılır Seçimde

önemli etmenlerden biri de, adaylarda beden sağlığı kadar ruhi sağlığına da önem verilmesidir

Uygun görülüp seçilen anneleri, bir yıl süren özel bir eğitimden geçirirler Burada kendilerine çocuk bakımı, çocuk gelişimi ev ekonomisi, beden eğitimi, müzik ve çeşitli el becerileri dersleri verilir Altı aylık teorik eğitimi beş aylık pratik eğitim izler

SOS Çocuk Koyu anneleri, memur statusunda olup yılda 14 defa maaş alırlar Bu maaş, ülkenin genel hayat standartlarına göre değişir ve iki yılda bir artar Hastalık, kaza ve emekli sigortaları bulunur Yaşlılığında ve uzun süren hastalığında gereken her türlü sosyal yardımı görürler Ayrıca çocuk koyu annesinin yılda 36 izin gününe hakkı vardır

Çocuk koyu annesi evine ve çocuklarına ait kararlarda bağımsızdır Evinde, çocuklar ile yakınlık temeli üzerine kurulmuş birlik içinde yaşar

Normal anneleri gibi bu annelerin de bu dileği çocuklarının okullarda başarılı olmalarıdır Bu nedenle okullardaki aile ve veli toplantılarını izlerler Çözemedikleri bir sorunla karşılaştıkları zamanda, gerekirse koyun yöneticisine ve yardımcı uzmanlara danışabilirler

Anne, çocukların akrabaları bulunduğu takdirde onlarla olan ilişkilerini geliştirir, ya da kendi akrabalarını SOS Çocuk koyu ailesiyle tanıştır Onların teyze, dayı, amca, hala yerlerini tutmalarını sağlar

Her koy annesine, her ay ev idare parası ödenir Bu ücret tutumlu bir ev kadının ölçülerine göre hesaplanmıştır Anne bu parayı gereksinimine göre dilediği gibi harcar

Koy annesinin iznli olduğu ya da

hastalığı sırasında onun görevini üstlenen koy teyzeleri bulunur Bu teyze evdeki eğitim yöntemlerine ve evdeki sisteme dokunmadan evi ve çocukları yönetir

Koy yöneticisi, bütün SOS koyunda çalışanların doğrudan doğruya amiridir SOS dernek organları tarafından verilen yönetmeliklere bağlı olarak koyun bütün eğitim, personel, yönetim ve örgütlenmesinden sorumludur Annelerin danışmanı olması yanısıra, çocukların eğitim ve öğretim sürecinde de baba görevini üstlenir

Koy Yöneticisi ayrıca

- Çocukların okula başlatılması ve mezuynyetleri,
- Çocukların belli bir zaman için akıllı veya başka kişilerin yanına verilme kararı
- Çocukların meslek eğitimiyle ilgili kararların alınması,
- Resmî makamlarda haklarının korunmasından da sorumludurlar

SOS çocuk koylerinde babanın eksikliğinin bir sorun olup olmadığı tartışılabilir Son on yıl içinde yapılan araştırmalar, çocuk gelişiminde babanın da, ilk yaşlarda anne kadar önemli olduğu sonucuna varmışlardır Özellikle normal bir psikososyal gelişim için babanın gerekli olduğu savunulmaktadır (Lezine, 1979) Bu savla SOS çocuk koylerinde de anne ve babadan oluşan aile sistemi denenmiş, fakat babanın öz olmayan çocuğu kabul etmede güçlüğü ve kimi zaman aileyle uyum sağlayamaması bu uygulamayı başarısız kılmıştır Bu nedenle baba figuru için koy yöneticisiyle yetinmek daha uygun olmuştur

Ülkemizdeki Durum:

Ülkemizde de 1977 yılında, SOS Türkiye Çocuk Koyu Kurma ve Yaşatma

Vakfı kurulmuş ve Ankara Sincan koyu yakınlarında ilk Türk Çocuk Koyu projesine başlanmıştır. Ancak bu proje çeşitli nedenlerle tamamlanamamıştır. 10 yıl sonra S.O.S. Kinderdorf International ile Türkiye Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfı'nın işbirliği ile 1989'da İstanbul Gaziosmanpaşa Bolluca koyunda başlanan Bolluca Çocuk Koyu, 1991 yılında faaliyete geçmiştir. 52.000 metrekarelik bir alan üzerine kurulmuş 12 aile evi, ıdarı binalar ve işletme tesisleri bulunmaktadır ve 120 çocuğa hizmet görmektedir.

Çocuk koyunun inşaatı ve teknik donanımının tamamı S.O.S. KINDERDORF tarafından karşılanmıştır. Vakıf ise araziyi temin edip binaların tefrisını üstlenmiştir.

Ozetle S.O.S. Çocuk Koyu, her çocuğa anneli bir ev, bir aile çevresi ve toplumdaki soyutlanmamış bir yaşam sağlayarak, çocukların doğal gereksinimlerine cevap verecek nitelikte düzenlenmiş sağlıklı bir ortamdır. Ayrıca devlete mali bir yük getirmediği gibi, sayıları günden güne artan, korunmaya muhtaç çocuklara ek bir yardım sağlayarak devletin yükünü de azaltabilir. Koruyucu aileye kıyasla daha kolay kontrol edilebilir niteliktedir. Bunun yanında daha fazla çocuğa da hizmet götürülebilir.

Ülkemizde, S.O.S. Çocuk Koyu uygulanmasının gerçekleştirilebilirlik açısından tartışması yapılabilir. Ancak çocuk koyu uygulamaları bize ışık tutabilir niteliktedir. Gerek SOS Çocuk Koyu derneklerine üye olarak gerekse kışla tipi kurumları "aile ünitelerine bölerek ya da koruyucu aile sistemini geliştirip yaygınlaştırarak Korunmaya Muhtaç Çocuklar sorununa bir çözüm mutlaka getirilmelidir" diyebiliriz.

KAYNAKÇA

Anselme, F. (1960) *Les villages d'enfants* S O S Publication des villages d'enfants S O S

Arnaz, Z. (1964) *Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Koruyucu Aile Projesi (KAP) Değerlendirmesi*. IV Ulusal Sosyal Hizmetler Kongresi Bilimsel Çalışmaları

Bıyıklı, L. (1982) *Yetiştirme yurduna yuvadan gelen 7-11 yaş çocuklarının zihinsel ve psiko-sosyal gelişimlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doçentlik tezi A U Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara

Bowlby J. (1954) *Soins maternels et sante mentale*. O M S Geneve

Fredman, J. L. (1989) *Sosyal psikoloji*. (A. Donmez, Çev.) Ankara İmge Yayınları

Geçtan, E. (1993) *Psikodinamik Psikiyatri ve normal dışı davranışlar*. İstanbul Remzi Kitabevi

Gmeiner, H. (1971) *Les villages d'enfants* S O S Publication des villages d'enfants S O S

İnan, A. N. (1968) *Çocuk hukuku* İstanbul A U Eğitim Fakültesi Yayını No 3

Lezine, J. (1979) *La socialisation de L' enfant*. Enfance. Congres International de Psychologie de L' enfant, Paris

Ozbek, A. K. (1971) *Sosyal Psikiyatriye giriş* Ankara A U Tıp Fakültesi Yayınları

Oztürk, O. (1988) *Ruh sağlığı ve bozuklukları* Ankara Nuru Matbaacılık S O S Çocuk Köyleri (1990) Broşur, Mer Ajans

Tahir, C. (1974) *Öğrenci Problemleri*. Ankara İş Bankası Yayınları

Zazzo, R., Giatrot H. (1972) *Traite'de psikoloji de l'enfant*, Paris P U F